

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad ca- licarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsédekben.

Az ősök emléke.

É szép sorokat egy előkelő, nem katolikus úri ember volt egyes rendelkezésünkre bocsátani. Hogy mily mélységes hatást ért el főpásztorunk szavaival és körlevélével — ezek a szép sorok kiválóan igazolják.

Alig pár napja annak, hogy székesegyházunk szószerkéről elhangzott ezen egyházmegye főpásztorának az észhez és szívhez egyaránt szóló remek beszéde s pár napja annak, hogy megjelent a hívekhez intézett, nagy eszméket hirdető főpásztori levele, melyben lelkes szavakkal munkára buzdít, hogy a kifejtett magaslatos ideák alapján a züllő társadalom helyes irányban való fejlesztését előmozdítsa.

E szomorú időszakban, midőn nemzetünk felett a legsötétebb és veszesebb lelkek tornyosulnak, midőn már anyagi s szellemi téren is jelentkező fejlődésünket s haladásunkat a legnagyobb veszedelem fenyegeti, jól esik szívünknek, ha társadalmunk vezető alakjai, a lelket és szívet felnyitva, nemcsak a veszélyre figyelmeztetnek, hanem lelkes szavakban irányt jelelnek ki a további haladásra, ha bátoritanak a munkára, sőt nemcsak buzdítanak, hanem példával előlmennek s hangosan hirdetik, hogy: „dolgozni akarok minden erőmből, e nagy munkának napszámosa akarok lenni reggeltől estig, faluban városban. Dolgozni akarok.“

E szavak, mintha csak a püspöki kert királyi sirjaiból szállanának fel s mintha intő szót volna e nemzethez, annak minden fűhöz vallás különbség nélkül; mintha e sírok nyilván meg s az ott eltemetve volt Szent István, vagy

a mai napig ott porló Nagy Lajos s Mátyás szelleme támadna fel s hirdetné, hogy csak úgy, lesz boldog és nagy e nemzet ha minden tagja s minden hű fia megfeszített munkával s iparkodással helyrehozza a mulasztásokat, mert csak szorgalommal, kitartással s igaz vallásossággal lehet boldoggá és nagygyá tenni e hazát.

Az ősök szelleme ebred fel a királysírok mélyéből. Hiszen ott porlanak a legnagyobbak — kik szívük egész meglével szerezték e hazát — a püspöki kert hantjai alatt.

E nagyok szelleme lelkesíti századokon át e nemzetet. „E nyomokon akarok járni, e nyomokon, a szentek nyomán jövök felétek s üdvözöllek titeket“ mondja a püspöki pásztorlevél.

A mult alapján szól a jelenhez és jövőhöz s intve figyelmeztet, hogy csak akkor élünk el a nemzet nagygyátételére irányzott célunkat, ha dolgozunk, a munkát és a munkást egyaránt megbecsüljük és méltatjuk.

Bárhogy törekedjünk is előre, bármily nagy eszmék alapján iparkodjunk is jelen s jövő tevékenységünk irányát megszabni s fejleszteni, ha magyarok akarunk maradni, a multat, az ősöket, az ősök emlékeit nem feledhetjük el soha; mert a multban fejlesztve s a mult példán okulva, készíthetjük elő a jelenben a jövő haladás alapját s egy nagy nevű régész szavaival élve, a „midőn egy nép öskoráért teljes erejével küzd, akkor nemzeti kifejlődésért és a jövendőért munkál.“

Jelen tevékenységünkben sem feledkezhetünk meg ősinkről, kegyelettel kell azok nagy emlékeinek áldozni.

Midőn örvendünk s lelkesedünk a tette

hívó szózat felett s a jelen s jövő számára munkára s tetterre készen állunk, tekintünk vissza a multa, emlékezzünk a régiekre, emlékezzünk meg ősinkről. Ha a városnak díszét képező püspöki palota előtt elhaladunk, lehetetlen, hogy a mult emlékei fel ne táruljanak előttünk.

A fehérvári püspöki palota kertje a messze eltűnt dicsőséges mult legkegyesebb helye. Ott porlanak a kert hantjai alatt azon dicsők, azon nagyok hamvai, kik egykor nagygyá s boldoggá tették e hazát s fényessé a magyar nevet.

Ott vegyültek össze, a százados harcok s küzdelmek között e nagyok szétszórta hamvai az anyaföld poraival s nem tudjuk soha, hogy egy-egy felhányt rög es hant melyik nagyunk porával van összegyűlve. Kegyeletes hely ez, melyhez állítva javul minden magyar hazafi, ki az ősök emléke iránt tiszteletet érez.

E helyen voltak a nagy királyok sírjai, itt volt eltemetve Szent István, Kálmán, II. Béla, II. Géza, II. László, V. István, III. Béla, III. László, Mária, Róbert Károly, Nagy Lajos, Albert, Mátyás az igazságos, II. Ulászló, II. Lajos, Zápolya János. Itt temetkeztek a királyi család tagjai, itt találtak sírhegye a nemzet nagyjai.

E helyen állt nagy templomban koronázott 35 király, több mint 14 királyné.

E nemzet életében annyi fény s pompa: annyi öröm és dicsőség; annyi bánat és szomorúság helye s tanuja volt azon fényes templom, melynek romjait takarják a nagyok poraival együtt a püspöki kert hantjai.

Ily nagy s dicső emlék rejlik a püspöki

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

A magláji hős.

írta: Dr. BÁRDOS JÓZSEF (eszt. r. tanár.
(Folytatás.)

Paczona személye ellen a következő vádakot hozta föl Stadler százados: 1. Paczona István Pallavicini ögrófot arra kényszerítette, hogy borbévonatokat rendeljen a regruták és altisztek számára; ezért azután felmentette Pallavicinait a remonta lovak lovaglása alól. 2. Paczona arra kényszerítette Teleki Gyula gróf egy éves önkéntest, hogy borkészletét és üres üvegeit adja át neki. 3. Paczona kényszerítette Teleki grófot, hogy vegyen zabot és szénát a század számára. 4. A céllovásnál és a 24 órás táborozásnál arra kényszeríti Telekyt, hogy fizessen húst és bort. Azonkívül Telekyt díjlovásra szólította föl, melyben Paczona lévén a győztes, figyelmeztette Telekyt, hogy a kitűzött díjat adja meg. Mindezekért Paczona viszonzatszolgálatra abban állott meg, hogy Telekyt fölmentette a naposságtól. 5. Az étkezési adóssághól Paczona Telekynek 18 ftot elengedett.

Ezek voltak az első vádak, melyekkel remélték a magnás tisztek, hogy megszabadulnak Paczonától, aki semmiféle hibájakat sem nézte el. E vádak a gráci bíróság megvizsgálta s minthogy bűncselekményt nem talált, elvetette.

E vádakra Paczona megjegyzései a következők: A lovaglásra vonatkozólag kérte Pallavicinait, hogy egy délutánra engedje el, mert vendégségbe hivatalos. Paczona elengedte és tréfásan megjegyezte: miért ne lenne viszont szívességet, ha Pallavicinai a századot csupa szivességből felszerelte.

Hogy Telekyvel nagyon jó viszonyba volt, bizonyos; földiek voltak és Paczona sok sziveségben részesítette a tapasztalatlan önkéntest. Egy alkalommal Teleky említette előtte, hogy van vörösbora, de nem ízlik neki. Erre Paczona fölkerlte, hogy küldje el a tiszti étkezőbe. A bor fényleg a közös asztalra került s részint otthon, részint a céllovásnál fogyasztották el. Teleky önkéntessége teltevel az üres üvegeket Paczonánál hagyta.

Mindezzel párhuzamosan volt, hogy a céllovásnál sorba fizettek a tisztek s megtörtént, hogy az önkéntesek is részt vettek a kiadásokban. A többi között Teleky Gyula egyszer sült csirkét fizetett, amit Paczona meg se köstölt; ugyanekkor a legénységnek vett sört és szivart. Másnap történt, hogy Teleky felszólította Paczonát versenylövésre. A nyeremény tárgya pénztárca volt. A versenyben Paczona nyert. Teleky Budapestről akart magával vinni ilyen tárcát, minthogy időközben szabadságotolták, azonban elfelejtette.

Rá egy évre történt, hogy Teleky József grófot is Paczona századába osztották be önkéntesnek Gyula kérésére. Mikor Teleky József szabadságra ment Budapestre, történt, hogy Pallavicini hadnagy kérte őt, mondja meg Gyulának, hogy az ezüst dohánytárcát, mit tőle nyert, küldje meg számára. Erre Paczonának is eszébe jutott a nyert pénztárca, amit még nem kapott meg. Teleky József meghozta a tárcát, melynek egyik oldalán „Piff, Puff, Puff,“ a másik oldalán „Spät aber doch“ fölírás volt — E pénztárcát igen megrongált állapotban Paczona halála után unokahuga a tűzbe vetette, nem is sejtve, mennyire fontos tárgyat tett a lángok martalékává.

Mindezek a neveléses és komoly bíróság előtt számba nem vehető vádak csak azért voltak, mert Paczona kapitány a fiatal Joris-féle

alakoknak szigorú előjárója volt. S hogy Mecsey ezredes miért tört folytonosan Paczona ellen, magyarázata abban rejlik, hogy Paczona még az ezredes viselt dolgaiért sem tudott szemet hunyni.

Nem akarom Mecsey ügyes-bajos dolgait feltárni. Aki nekünk alkalmuk volt 1883-ban Wiespeiner Jenőnek becsületbírósági ügyét Mecseyrel szemben olvasni, borzalommal fordultak el ama visszaélésektől, miket a katonai előjáró alantosaival elkövetett. De Wiespeiner Jenő vádló irata Mecsey ezredes magán életére vonatkozólag is nagyon kompromittáló dolgokat hoz napvilágra. E vádlóirat közlésétől, valamint Paczona Istvánnak ugyancsak ezidőben tárgyalat védőiratának fejtegetésétől, mely az előző vádaknak megismétlését tárgyalja, mentse nek föl tisztelt olvasóim. E védőirat, mely egyuttal vádlóirat is Mecsey ezredes ellen, nagyon sok olyan dolgot foglal magában, mely inkább az ezredes magán-életének a tiszti karra kiható árnyoldalával foglalkozik.

Egyébként a kicsinyes dolgokból fejlődő óriási katonai pert az egyik koronatanu, Haefler István a következőkben adja elő:

A gráci leonhardstrassi lovas kaszárnya mellett levő nyílt lovardában való oktatásnak mindenha voltak nézői, kiknek legtöbbször polgári ruhában meghuzódó, nyugalmazott altábornagy, tábornok, vagy egyéb magasrangú tisztszót volt. Ezeknek legtöbbször a szokásos kemény hangú oktatás magyar nyelvet alig értették; és a magával nyugalommal lehetetlen ügőn felett való nyugos megjegyzéseit az oktatónak — leginkább félremagyarázták.

— Az oktató tisztek között legkevesebb türelme volt Joris főhadnagy, aki hamarosan az ostor nyelvel csapdosta meg a huszárokat.

— Panaszos feljelentések érkeztek e miatt

Mai lapunk 4 oldal.

0000047

kert falai között és habár olyan szent hely is ez a magyar nemzetre nézve, nincs egy parányi jel, nincs egy darabka jelzés, mely hirdetének nyíltan és fennen, hogy a magyar nemzet legnagyobbjai közül kiknek porait rejtik a püspöki kert hantjai s hogy mily fényes és szomorú események zajlottak le századokkal ezelőtt és századokon át e falak között.

A nagyok iránti kegyelet szon oru megsértése az elmuló nemzedékek részéről, hogy elledték megjelenni a dicsőség és szomorú múlt emlékeit, a nagy királyok temetőhelyét!

A mely munkás kéz e nemzetet, a társadalmat munkára hívja fel, nem térhet ki az elől, hogy a multak emlékére a dicsőség koszorúját ne helyezze. A multakra fátyolt nem vehetünk, mert ha ezt tesszük, nagyjaink emlékét s azzal önmagunkat kisebbítjük s nem leszünk méltók őseinkre.

Midőn a jövőnek munkálunk, a multa tekintünk vissza, honnét erőt és bátorságot merítünk a jövő küzdelmeire.

A föld alatt pihenő királyi hamvakon kívül meg más is emlékeztet bennünket a püspöki kertben a mult dicsőségére.

A nagy templom fényét s pompáját hirdetik az ott elszórvá levő régi kövek, a templom s a hajdani fényes sirmekkel szomszortórnjai. Lépten-nyomon jelennek ezek. Ott látjuk a Szent István bazilikát ódon és maszív oszlopok, kár, hogy újabbak ezek átállításokon mentek át, mi előnyükre nem szolgát. Ott látjuk a román kori építészeti számos, ékes darabjait. Ott van fenn a várfalba behelyezve Nagy Lajos sirmekéből annak veres marvány cínere, a patkót csőrében tartó daruvál, ott egy másik marványtörödédek „Gott” felirattal, de vajon a belazott s replényvel futtatott heces emlékeket megőrizte e számunkra a vasfogu idő? Nem e porladtak e el mint az építő kezék?

Ott látjuk az udvarban a román, esztervási kor, sőt a renaissance kor építészetének s művészetének nem egy ékes példányát. Sajnos, csak csonka állapotban. Ott vannak Albert király az első Habsburg mauzóleumának felhár márvány töredékei, a renaissance művészet díszei.

De vannak meg a püspöki könyvtárak igen szép mozaik töredékei is, mind megannyi a hajdani államgyűz, a Nagyboldogasszony templomának ékes maradványai.

Nagy számú római emlék is hárden, hogy

Kulin báró hadtestparancsnokhoz, aki viszont az osztályparancsnokot, Thomka alezredesét, vonta személyes felelősségre. Az alezredes szigorú parancsot adott ki tisztjeinek és aliszjének, a századparancsnokoknak meg egyenesen meghagyta, hogy az előforduló ilyen eseteket nyomban jelentsek be neki. Kövéddel azután Joris főhadnagy a nyílt lovagló terepen megint véresre vert egy huszárt; mire Paczona kapitány ezt, meghagyott parancsra, irásban jelentette be az osztályparancsnoknak. Az osztályparancsnok ugyancsak tovább terjesztette e en hivatalos jelentést, aminek a vége Joris főhadnagynak hadbírságot utón való eltiltetése lett. Joris főhadnagyt három havi helyőrség, tszti fogságra ítélték, melyből azonban csak hat hetet töltött, többi részét az ezredes közbenjárására a hadtestparancsnok kegyelemből elengedte.

Joris főhadnagyt szabadulása után az ezrednek Marburgban állomásozó másik részéhez helyezték át, ahol az ezred törzse is székel.

A Gracban levő két századhoz osztottak be az összes önkénteseket (többnyire magnások). Ennek folytán a tiszték a kisebbik kászárnnyában éttermet állítottak föl, felszerelvén azt a szükséges ételmi szerkekkel, egy pár felszolgáló emberrel és egy hajlottabb korn, igen lüres szakácsnéval.

Haznagynak Paczonát választották meg, aki egyébként is igen kényes nyene hírében állott. Paczona saját belátása szerint állapította meg napról napra az ételk sorát is. Ha Marburgból vagy egyéb helyről tisztárs érkezett, azt feltétlenül vendégnek tekintette a tisztárk és tartózkodása idejére vendégül marasztalták az illetőt.

Paczona rendszeren a fel patkó aláakra terített asztalnak alsó végén foglalt helyet, ahova a 14—16 főnyi önkéntesek is sorakoztak; az asztalfőt a nőtlen osztályparancsnok, Thomka alezredes, uralta.

őseink a pogánykor műemlékeit szintén felhasználták saját vallási kegyeletük ápolásánál. Ezeket a köemlékeket egy mauzóleumszerű épületbe lehetne és kellene összegyűjteni ott, azon helyen, a püspöki kertben — a honnét a föld alól, a romok közül elő kerültek. Hiszen ezek fí yesen igazolják azt is, hogy őseink a kultúrával haladtak, hogy megfelelő korszakokban a műveltség kellő fokán állottak. Ha még ezen elszórt köemlékek sokáig az idő viszontagságainak kitéve, a repkény és borostyán szelíd védelme alatt maradnak lassankint az idő viszontagsága felemészti őket.

Ily fényes mult, ily szép emlékek mellett, ha valaki varosunkba jön s meg akarja tekinteni a királyi temető helyét, koronázási templom helyét és romjait, mit lát és talál: Szomorúan kell jelentenünk, hogy semmi oly külső jelle nem akad, mely őt, az idegent e helyre vezesse, vagy az idegen előtt feltűnőve temé e helyet, mint a nemzeti kegyelet helyét. Pedig sokan jönnek ide, kik a hazai históriát ismerik s felkeresni kívánják a Necropolis szentelt srgját, de hiába mert azok jeltelenül allanak. Azt megtudjuk mutatni az idegennek, mert emléktablák jelentik, hogy hol tanult Vorosmarty, hol tanított Virág és Anyos, hol lakott színész korában Petöfi; de azt, hogy a magyar királyságot alapító, a keresztény műveltséget hazánkban szervező Szent István: a bolcs törvényhozó Konyves Kálmán, a műveltség, főleg a nyugati francia cultura terjesztője Ill. Béla, az olasz műveltség behozója Robert Károly, a nyugati művészetek s allami intézmények nagy alkotoja Nagy Lajos, a renaissance egyik legnagyobb alakja Hunyady Matyas az igazságos, hol voltak eltemetve s hol alusszák poruk örök álmukat: hol koronáztatták meg s kenették fel királyunk: azt a helyet megmutatni nem tudjuk, mert a török kiűzésétől számtott 200 év alatt e város közonsége nem talált alkalmat és modot arra, hogy parányi kis táblaeskkal jelölje a hazai történelmi oly kegyeletés helyeit!

Arva volt idő s költség, hogy midőn a szabadságrért küzdő kurucok a város határából kijeztek ezen esemény örömére (!) akkori hazafiatlan elődünk közöspótot emeljenek a felsővárosi templom előtti terepen, nem nagy dicsőségére saját emlékünek. De a legnagyobbakról megfeledeztek s megfeledezünk mi is késő utódot, mind e mai napig.

Midőn az egész nemzet örült és ünnepezt ezredéves multjának évfordulóján, midőn büszke

— Egy ilyen alkalomkor a Marburgból átrádhult Joris főhadnagy is, mint vendég érkezett a tobbikkal, és ebed után Schellerer báró főhadnagy atsólt hozzá hogy: „Laj (bizalmas bajtársi megszólítás) hogy vagy egybekent? Erre Joris főhadnagy így válaszolt: „Kérdésed köszönöm. Jól vagyok: a minap megint jól elvertem egyik huszáromat, de azért nem akadt olyan parasztörma kapitány, aki fejlejtett volna.” Paczona az alsó telen beszélgetvén mudebből egy szót sem hallott — ebed után rendelkezéseit megteve, nyugodtan tavozott lakására. Hazá érkezvén, csakhamar megjelent nála Kerekes kapitány és Seyff főhadnagy (szolgálati ruhában, kardosan) és felhívták arra, vajon hallotta-e Joris főhadnagy megjegyzését és ha igen, mit szándékozik eszelekedni: Paczona kijelentette, hogy a meglehetősen élénk társalgás közepette egy szót se hallott Joris főhadnagy kijelentéséből: egyben felkérte a két tisztet, hogy a hallomásuk után mondottakat adják át neki irásban, meg pedig mindkettojük aláírásával megerősítve, s akkor tudatni fogja velük elhatározását. Ez megtörténvén, Paczona kijelentte, hogy mivel Joris nyilatkozatának tartalma a „paraszt” szó alkalmazásával az összes századparancsnokokat is illeti, előbb 48 óraon belül azokkal beszélt meg, kiknek parancsa a párbajozásra is kiterjedt, és azután ismerni fogja ez ügyben való további kötelességet. Nyomban jelentést tett Thomka alezredesnek és az esti vonattal Marburgba utazott. Ott a századosoknak előadván az ügyet, kijelenté, hogy Joris főhadnagyt párbajra hívja ki. A századparancsnokok, Zichy János gróf kivételével, hozzájárultak Paczona ezen elhatározásához; mire a párbajra való kihívás nyomban megtörtént.

(Folyt. köv.)

önérzettel idéztük fel a multakat, Fehérvár fia s az egész nemzet örömmámorában megfeledezett e helyről, a nagyok sírjairól. Azokéről, kiknek nagy részben köszönhető, hogy e nemzet él és virul, habár küzdele küzd is viharral s vésszel.

E sorok közöttételével nem az a célunk, hogy szellemes és tudós, minden szép és nemes alkotásra, unfeledőz munkára kész főpásztorunkat esetleg e céiból kiszakmányolni akarjuk; őt mint hazafit, mint tudóst s mint a püspöki kert birtokosát illeti e kérdés, mert engedelme nélkül ott semmit tenni nem szabad, nem lehet. E sorok inkább a város nagy közönségéhez vannak intézve, mely annyi időn át megfeledezett nagyjai szent emléke iránti kegyeletrel.

Midőn az lsten házában a szószékről, fentkölt ajtkáról elhangzott a szó: a munkára, a dologra való nemes felhívás: lehetetlen, hogy a kötelesség érzete elől kitérjünk, lehetetlen, hogy meg ne jelöljük, meg ne említsük az első teendőik közt: a kegyelet adósának sürgős kötelességét.

Szigetfői.

A földtulajdon megosztásának kérdéséhez.*

Irta: Kirchner József gépészmérnök.

A tisztá felreérési szüleménye lehet csak, ha Ereký ur a F. N. ban megjelent közleményéből olyan valamit imputált nekem mintha szerintem a mezőgazdasági centralizáció nem volna lehet-eges! Ezt én nem állítottam s józan logikával tényleg nem is állíthatam volna!

Hanem igenis! A mikor egy specialis példa keretében igyekeztem commentálni azt, hogy a tőkét és annak megnyilvánulásait a kis birtokos is tudja értékesíteni — megfeleltem arra, hogy a modern gazdasági evolutio törvényei sem a szaktudást sem a műszaki szerszámokat nem monopolizálták speciell a nagy üzem számára.

Ertem itt azonban nem azt a tudást, mely meteorológiai, chemiai stb. tanulmányozásokban és kísérletezésekben — önmagától értetoleg csak a nagy üzemekben fejti ki hasznos és értékes munkáitait, a mely szaktudásnak a felkarolására képesek és elegendőnek én a kis üzemet soha nem gondoltam — hanem igenis értem a megoldott problémák és a végzett kísérletek eredményeit, felhasználó — és a belőle táplálkozó gyakorlati hasznu szaktudást.

Mert abból, hogy a parasztgazda p. o. nincsen tisztában a növények élet-és bonctanával, — sem a talajok chemiai összetételével, a gazdálkodás gyakorlati értékére semmit nem következtethetünk.

Ugyancsak példával illusztrálom! Kiragadok a mezőgazdaságból egy műveltet, az *ujtást* — s azt mondom, hogy ez az ojtás mint növénynevelés *gazdasági*, mint műveltet, mint operatio — *műszaki* szempontokból jön elbírálás alá. Vagyis következniek, hogy ennek az ojtásnak, mint termelésnek sikere atól függ — menyire vagyunk tisztában a megfelelő gazdasági és műszaki ismeretekkel. Amde a mint nagyon jól tudjuk a parasztgazda egyikhez sem ért — mert növénybiológiáról nem igen hallott — azért kitűnően kezeli az ojtókézt — ügyesen bánik az ojtógépekkel!

A mezőgazdasági termelés se nem tisztán fizikai — se chemiai processus! Az egyik ép ugy fontos, mint a másik! Azt hiszem a szűz válogatása, vagy a metszése van olyan fontos mint a trágyázása! Az én egész termés-em a metsző ollójában van — szokta nekem mondani egy földesur Fejérből! S hogy ez utóbbi processusban, értem a chemiai processust — csak a nagy üzem

* Akaratlanul bár, de vissza kell térnem Ereký ur válsására. Nemcsak azért, hogy fejtegetéseimet egynemly részben kiegészísem, de mert meg kell világosítanom nem egyes helyeket, a melyek ugy látszik — félreértésre szolgáltattak okot. Akaratlanul, mondom — mert tisztában vagyok a polkmanak albeli sajátosságával — hogy az soha még megértése nem vezetett — nézet és felfogás a vita során annyira divergáltak, hogy átláthatóság a legnehézebb mesterségek közé tartozik Engedelmet kérek Ereký urtól — Je hát már nekünk embereknek a természetünkben rejlik — hogy megérteni egymást nem akarjuk.

tudná megtenni a maga kötelességeit, csak a nagy üzem tudja az elhasznált talajokat pótolni — nem fogadom el — mert tapasztalataim a mellett szólóknak, — hogy míg a nagy üzemek jó része trágya hiányában szükségét lát — addig a kis üzemekben van annyi legalább is, a mennyi kell! Nyugodt vagyok hogy Fejérmegye földesurai irodalmi intézői igazolni fognak engemet eme állításom objektivitásában!

Rám utatarram arra is multikori szölpéldámmal, hogy milyen helytelen az az analogiai kapcsolat melynek alapján a földbirtok politika elvei levezethetők az ipari üzemek természetéből. Nagyon jól tudjuk, hogy az ipari üzemek a tőkét és annak összes megnyilvánulását — mérnököt igazgatót és gépeket — kérielhetetlenül és könyörtelenül lefoglalják a maguk számára, jól tudjuk, hogy az ipari centralisatio természetes fejlemény. S amily természetes fejlemény a centralisatio az ipar terén, ép olyan természetes fejlemény a decentralisatio a mezőgazdaság terén. Statisztikai adatok igazolják! Ez a fejlődés és a fejlődés a Jolog lényege!

De hát legyen ez mind mellékes! Tegyük fel, hogy az a 300 holdas gazdász, meg az a 10 ezer holdas mezőgazda a legideálisabban gazdálkodnak, tegyük fel, hogy csak a nagybirtoknak van jó bora, a paraszté savanyú, csak a nagybirtoknak van sulyos buzája, a paraszta könyönyű (ha Ereky ur egy prima classiszu uradalmi földben termelt búzát hasonlít össze egy rossz classiszu parasztföldben termelttel — megengedem hogy így van), csak a nagybirtoknak van szép állatállománya (pedig Ereky ur figyelmeztet nem kerülheték ki azok a gyönyörű szép lovak, a melyeket a fehérvári vásárra hajtottak fel a tolnai sváb parasztok, Soponyáról és máshonnan a kis emberek) mondom, tegyük fel ezekkel a nagy üzemekkel szemben, a parasztgazda gazdálkodása vad ember módjára történik, csak turja a földet, honnét van az mégis, hogy ezek a prima classiszu, szép birtokok nyakig usznak az adósságban, hogy egyik a másika után kerül a takarek, a bankok zsebébe, hogy ezek a jól kezelt uradalmi földek kat. holdanként kevesebbet termelnek, mint a parasztgazda?

Hogy nem tudnak gazdálkodni intenzíven — nem kifogás — a paraszt se gazdálkodik intenzíven!

Engedelmet kérek, azon őszinte tisztelet, melylyel hazám földesurairól iránt viseltem, őszinte, igaz ragaszkodásom hazám földművelői kis emelerei iránt — egy pillanatra sem engedték volna meg, hogy fejtegetéseim során, komoly alapot nélkülöző számadatokat dobjak a vitába. Állásomat tehát az uradalmi föld jövedelmességére és hozamára nevezte fentartom! A „Borászati Lapok” legközelebbi számaiban különben lesz érkezőm, hogy részletesebb felvilágosításokkal álljak e részben a kételkedők szolgálatára.

Hogy nem tudunk intenzíven gazdálkodni, biz az elég nagy baj, de hát nem csak ebben, de másban is kell keresnünk a bajok okát. Multikori két közleményemben ezekre az okokra igyekeztem rámutatni, a melyek a földtulajdon megosztásának kérdésében talán bírnak mégis egy kis fontossággal. Hivatkoztam arra, hogy:

1. A nagy üzemekben hiányzik egy olyan erkölcsi erőnek a létezése, — a mely pedig minden kis üzem sikereinek egyedüli rugója — a földtulajdon fogalmával összenőtt becsületesség és szorgalom. A mi miatt a nagy üzemekben rengeteg sok a rosszul megmunkált, felületesen megmunkált, vagy talán éppen műveletlen föld.

2. Hivatkoztam másodsorban arra, hogy egy bizonyos nagyságtól kezdve, a mezőgazdasági üzemek a haszon csökkenéséről felállított törvénynek hódolnak. Ezentul a mezőgazdasági üzemek centralisatioja nem lehet rationalis.

Ereky ur földbirtok politikáját tehát, mely az ötvenezer holdas üzemeket dődelgeti — a mely

megfeleldezik a kis emberekről, a mely végeredményben nem a kisemberek független gazdasági helyzetére, hanem szolgátságra vezet, — a mely a mezőgazdálkodást is a capitalismus bealyóiba igyekszik terelni — a kisembert pedig „földesség”-ben szenvedve pusztulni hagyja — vagyonian proletárrá teszi — ezt a földbirtokpolitikát el nem fogadom!

Mint hogy Magyarország mezőgazdasági állam és a nemzeti társadalom gerincet a vagyoniilag is független, nemzeti jelleget is híven őrző kisgazda osztály képezi — surgetünk emel fogva a helyes földbirtok megosztás szempontjai által vezetendő telepítési politikát, a melynek teven a szerény tokevel rendelkező földművesek földszerzési vagy a kielégést nyerjen!

Ez a keresztény socializmus földbirtok politikája!

A melyet minden erőmmel és tehetséggel támogatni és előmozdítani — hazalúti és emberi kötelességeim legszebbikének fogok tartani!

UJDONSÁGOK.

Püspökünk a kórházban. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök kedden váratlan meglepetésben részvette a Szent-György kórház betegzeit. A késo delutani órákban gyálósgétája közben beért a szenvedőkhez s végigjárta a betegszobák szomorú lakóit. Mindenkhez volt nehány biztató szerelletes szava. A betegek végtelen hálaival emlékeznek vissza a jó-ságos főpásztorra, a ki látogatásai legelsői között a betegeket látogatta meg.

Adomány. Posits Mihály kanonok, a vízárosi Kath. Kor. elnöke, a Kor. javára 200 koronát volt kegyes ajándékozni. Mely adományért halas köszönetet mond a Kör vezetőség.

Népakadémia. Keddi szanunkból anyagtorlás folytán kimaradt a helybeli Népakadémiaól szóló heti jelentés. A legutóbbi vasnapon Molnár Janos főrealskolai tanár tartott érdekes előadást, melyben egy elbeszélés keretében fejtegette ki a nyereszkedési szenvedély karos hatásait s több példával illusztrálta a szeretet nemcsináló s megjavító eredményeit. Nagy hatást értek el Hurbán Kornelia és Beke Ferenc egy trelas dialóg ügyes előadásával. *Kommentovits* Gyula jogtálgató, a nepakademia szorgalmas és tehetséges komikus szavalója a közismert, de mindig szivesen hallgatott „kakasulón” c. monologgal szerzett derős percek. *Barátosi* Ferenc egy komoly szavaltat hatásos előadásával fuzott kuszorujához újabb baberokat. Ezek után a vezetőség felkérésére *Szentiványi* Karoly bodajki plebános, a katolikus egyesuletek országos szövetségének igazgatója lépett az előadói emelvényre s tartott egy megrázo előadást, melyben a szocialdemokracia pusztításait lejtette ki főleg a csaladi élet s a hazaszeretet megsemmisítésében. Kimutatta, hogy csak a Krisztusi szeretet képes megmenteni s boldogítani a társadalmat. A legényegyesületi diszterme ez alkalommal is zsulolásig tomve volt, mutatva, hogy a Népakadémia nepfelvilágosító s nemesen szorakoztató intézménye teljes mértékben biztosította maga számára a közönség rokonszenvét.

Ugyane helyen kéri a vezetőség a közönséget, hogy az előadásokon pontos időben — esti 6 órakor sziveskedjek megjelenni, mert a később jövők az előadói is s a jelenlevők figyelmét is nem csekély mértékben zavarják.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik feledhetetlen Karoly fiam elhunytá alkalmából a temetésen megjelenni, részvétüket kifejezni, vagy a koporsóra kuszorult tenni szivesek voltak — fogadják ezután is megtört szívem halás köszönetét. *Mat József.*

— **Sajtópör.** Tegnap folyt volna le a Fejérmegyei Napló sajtópöre (no 1) ha lefolyt volna. Ismeretes lapunk olvasói előtt, hogy a mult évben a Hofmann gépkereskedő cég dolgaírói két cikk jelent meg lapunkban. Az egyiket Branizsa Károly a F. N. belmunkatársa, a másikat: „Hofmannék” cím alatt Bilkei Ferenc. Az első cikk utalt arra, hogy a rendőrségnél több feljelentés van a nevezett cég ellen, a melyek szerint több, tisztességbe ütköző cslekmény van a cég rovásán. Az adatokat a rendőrség bocsátotta a hírlapírók rendelkezésére. A második cikket Bilkei írta „Hofmannék” cím alatt. Alapot rá részben a rendőrség hivatalos jelentése szolgáltatott, részben pedig az, hogy Elek Józsefné, pátkai lakos, Elek József béres felesége szerkesztőségünkben elpanaszolta, hogy egy rettenetes bajba jutott. Az ura a lovasberényi korcsmában iszogott egy ideig, később teljesen elázott s akkor valami urféle, (a Hofmann-cég ügynöke) aláíratott vele valamit. Hogy mit azt ő maga se tudja. Csak három nap mulva értesült, hogy a azzal az irással egy varrógépet rendelt meg. Ezért a varrógépet egy esztendő óta tömördek kellemetlensége és tenger aggodalma volt a szegény béresnek, hiszen ha meg kellene fizetnie, legalább két esztendői fizetése sirna utána. S ambar, hogy nem is látta, mert ki nem váltotta a vasutól a gépet, ma is örökös rettegésben él miatta. Lapunk szerkesztője e panasz lapján egy hangulatos cikket írt, melynek végén arra hivta fel a vidéki hölgyi néket, hogy ilyen alkalom ismétlődése esetén ne elégedjenek meg a nők edzett harcfegyverével, a nyelvvel, hanem a sokkal hatatosabb sodrófa és seprő megmutogatásával vétessek tudomásul, hogy merre van az ország útja. A cikk írása közben Bilkei Ferenc két hibát követett el, az egyik az volt, hogy 10 rendbeli feljelentésről beszélt s a bíróság kijelentése szerint ha csak egy feljelentés is nem bizonyul valóságának, az ítélet feltétlenül marasztaló lesz. Másik hiba pedig az volt, hogy Hofmannékről beszélt, holott a visszecélt a Hofmannék ügynöke követte el s a törvénynek ismét van egy fogyatékosága, hogy a céget nem teszi felelőssé az ügynök visszaéléséért. Ezért aztán az egész ügy a következő békés megoldással, illetőleg a következő nyilatkozattal végződött:

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy a „Fejérmegyei Napló” 1905. évi május hó 13-án megjelent számában „Hofmannék” cím alatt megjelent közleményben foglaltak, mint időközben beszerzett információim alapján meggyőződtem, a valóságának nem felelnek meg, a miért is kinyilatkoztatom, hogy azokat téves információk alapján írtam meg s ezen cikkeknek tartalmát visszavonom.

Székesfehérvárott, 1906. január hó 24-én.

Előttünk: *Bilkei Ferenc s. k.*

Dr. Krassz Emil s. k.,

Dr. György Karoly s. k.,

tanuk.

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy a Fejérmegyei Napló című időszakos lap 1905. évi május hó 4-én „Hofmannék”, továbbá a Székesfehérvári Hírlap című lapban 1905. május 5-én „a Hofmann Testvérek”, végre a Székesfehérvár és Vidéke című lapban 1905. május 13-án „Panasz a Hofmann cég ellen” cím alatt megjelent közleményben foglaltak, mint időközben beszerzett információim alapján meggyőződtem a valóságának nem felelnek meg, a miért is kinyilatkoztatom, hogy azokat téves információk alapján írtam meg és ezen cikkek tartalmát visszavonom.

Székesfehérvárott, 1906. január 24.

Előttünk: *Branizsa Károly s. k.*

Dr. Krassz Emil s. k.,

Dr. György Karoly s. k.,

tanuk.

Sirolin

Emeli az élvágyt és a tevedést, megszűnteti a köhögést, váladeköt, éjjeli izsádat.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlv.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban.

1905 — Ára üveg s. k. 4 — k. 1. 1.

— **Békés elintézés.** A Budapesten megjelent „Zenelap” 1905. február 13-iki számában Tornyai Ferenc család s. lalkész tollából egy dr. Kneifel Ferenc székesfehérvázi karnagy és ügyvéd személyét és karnagyi működését támadó közlemény jelent meg, melynek sértő kifejezéseiről dr. Kneifel a budapesti büntető törvényszéknél keresett elégtételt. A mit értesülünk az ügy békés megoldást nyert, mert Tornyai a „Zenelap” f. hó 20-án megjelent számában dr. Kneifelt nyilvánosan bocsánatot kért, a mit sértett fél elégtételül elfogadván, a büntető bíróság előtt folyamatba tett eljárást megszüntette.

Jótékonyág. Kováts Alajos felügyelő ur egy névtelen asztaltársaságtól 20 koronát juttatott a jót. négyzet részére, mint özv. Csitárinának ravatalára szánt koszorú megváltási ösztöszegét. Köszönetet mond érte Reó Istvánné pénzárnok.

— **Táncvigalom.** A hercegfalvi Róm. Kath. Kőr f. hó 13-án este saját helyiségében táncmulatságot rendezett. Szép számmal jött össze a mulatni akaró közönség, a melyben sokan voltak a szomszédos községekből is. És nem hiába jöttek össze, mert olyan igaz magyáros mulatság volt, a melyre még a hercegfalviak nem emlékeznek. Száz párnál több a reggeli órákig járta a tüzes csárdást. A mulatságból befolyt haszna jövendelmét a kör könyvtára gyarapítására fordítja. Felülfizettek: Gebauer Izor plébános 9 k., Pusztay I. 1 k., Lénárd M. 20 fill., Sudár A. 40 fill., Begán I. 40 fill., Novoth A. 20 fill., Kodály Gy. főgépész 2 k., Gracér J., Novoth I. 30-30 fill., Németh I. 20 fill., Vida I. 40 fill., Botos M. 1 k., ifj. Keller A. 1 k., Garda M. 1 k., Kováts Ferenc főtanító 1 k. és N. N. 4 k. Fogadják a felülfizetők szíves adományukért a kör köszönetét.

Névváltoztatások. Spitzer Bertalan helybeli lakos valamint kiskori László fia vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel „Székely”-re változtatták. Wilk Lajos brassói illetőségű helybeli déli vasúti mérnök vezetéknevét „Vagóra” változtatta.

Táncmulatság. A rácalmási Kath. Kőr az előző években mutatott jó szokásához híven ebben az évben is, f. hó 21-én saját pénztára javára fényesen sikerült táncvigalmat rendezett, a melyen a közönség olyan tekintélyes számban volt képviselve, hogy a Kath. Kőr báterme, jól lehet hatalmas mértékűeknek, még a bátalság befogadására is meglehetősen szűknek bizonyult. Az intelligens elem is szép számban megjelent. Bevétele volt 112 korona. Felülfizetni szívesek voltak: Berkes Ilona 6 kor., Mahr Nándor, Mahr Nándorné 2 k., Gönczöl Antal 1 kor., Keké Ernő 3 kor., Gönczöl Józsefné, Németh Erzsike, Csapó József 1 k. A t. felülfizetőknek halás köszönetet mond a vigalmi bizottság.

Ha a gyermekek köhögnek, búkkakátrány-preparátumot adjunk nekik. Mivel azonban a legtöbb ilyen preparátum bizonytalan összeállítású és nem megerőltet, de megindító is, a „Sirolin-Röche”-t használjunk, mely vízben könnyen oldal és mindig egyforma összetételű, nem izgat és kellemes ízű bir. Gyógyszertárakban kapható.

Tánciskola. Mayersberg Frida okleveles táncitanító tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy a Fekete Sas szálloda nagyszobájában tánciskolát nyitott s a régebbi, újabb és legújabb, sőt a legdivatosabb (gentry boszton) táncok is taníthatnak. Tudakozódní a Melzer nővérek dohánytözsdejében lehet.

Tolvaj asszony. Kiss János sukorói lakost kellemetlen meglepetés érte a napokban. Tavollétében valaki behatolt lakásába, felfeszítette a szekrényt, ahol Kiss pénzét szokta tartani és 50 koronáját ellopta. A megindult nyomozás során kézrekerült a tettes Róth Józsefné személyében. A tolvaj asszonyt a csendőrök letartóztatták és bekísérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

Allategészségügy a vármegyében. Erd közseghez tartozó Simonmajorban a ragályos száj és koronfajás járványszerűleg fellépett. A hatóságok részéről a óvintézkedések megtétek.

A kukoricatolvajok. Krepp József szentagotai földművesgazda nap-nap után tapasztalta, hogy háza padlásáról az ott elhelyezett csöves tengeri érthetetlen módon fogy. A rejtély kiderítésével a csendőröket bízta meg, akik egy éjjel elfogták Takács Ferenc ottani lakost és nejt Cselédi Terézt éppen akkor, midőn két zsák tengerivel vállukon kijöttek Krepp házából. A tolvajokat feljelentették a helybeli kir. ügyészségnél.

— **Közegészségügy.** Nagyperkátán a difteria járványszerűleg fellépett. Az alispán az ottani ovodát és iskola bezárását elrendelte — Sóskut közsegében a kanyaró járvány megszűnt.

Tolvajlás az országon. Mojzes István nagyperkátai lakos boros fővel ballagott az országon Székesfehérvárról hazafelé. Csak mikor hazért, vette észre, hogy szeredása, amelyet határozottan tudott, hogy Székesfehérváron nyakába akasztott, eltűnt. A szeredásban pénz és azonkívül élelmiszer volt. Mojzer a szeredás eltűntét bejelentette a csendőrségnél, amely a nyomozást megindítva elfogta Kiss József seregélyesi lakost, aki a gyanútlanul haladó Mojzes nyakából a tarisznyát levágta. Az ügy a bíróság elé kerül.

Betörő szomszéd. Mikó István zámosi lakost a napokban az a meglepetés érte, hogy az élesekamrájának feltörése után 3 darab sonkáját és 10 szál kolbászt ellopták. Mikó István panasszal fordult a csendőrséghez, ahol hamarosan kiderítették, hogy a betörő tolvaj a károsult egyik szomszédja Schneider József volt, akinek portáján az elloptott sonkát, kolbászt meg is találtak. Schneidert a csendőrök letartóztatták és bekísérték a helybeli kir. ügyészség fogházába.

Nincs többé fejkörpa!

A világhírű Bergmann Comp. (Drezden és Teschen) **fejkörpa pomádé** háromszori használatra teljesen megszűnteti a Kapható: **Koronafi Károly** fodrász-üzletében, Nádor-u. 13. *Egy tégely: 1 kor. 20 f.*

Színház.

Kö-M, jan. 23.

Othón. Kátka művelzetben volt része folyó hó 23-án este a színházlátogató közönségnek. Fáy Szerenának a nemzeti színház művésznőjének vendégteleptével az Othón című színmű volt a repertoaron. Fáy Szerena játéka és alakítása feledhetetlen marad azok előtt, akik az előadást végig nézték. Kifogástalan és minden részletében alaposan kidolgozott alakítást nyújtott Bátorossy, aki az öreg becsületet ezredes szerepét kreálta.

Sze-M, jan. 24.

Mozgófényképek. Józsi boldonság az egész, a mely állandóan kacagattja a közönséget. Kapor valamikor találkozott egy hölgyvel s ezt a jelenetet valaki lemozgófényképezte. Ez a kép a tengely minden humoros jelenetnek. Kapor később érkezik hazra, a felesége óriási patáliát csap, a melyen mindenki kacag, csak ők ketten nem. Közben megjön az anyós. A vo, hogy szórakoztassa elviszi a mozgófényképekhez. A találka kiűl s kezdődik a patália. Majd a talalkán szereplő hölgy későbbi léreje, egy akrobata nyomonítja meg, míg végre békesség lesz. Semmiség, boldonság, de a melyen szakadatlanul kacag a publikum. Tapolczai a Vígyszínház komikusja igen jól alakított. Tannai Lidia szintén megjárta. Igen jó alakítás volt Batosié az eróművész szerepében.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 X Üzlet átvétel. X
 X Tisztelettel értesítem a nagyérdemű X
 X közönséget, miszerint a több mint X
 X 40 éve fenálló kötél áru üzletet X
 X Székesfehérvér. Simor-utca 7. sz. X
 X (Szöllősy ház özv. Szöllősy Fe- X
 X renené örökösétől átvettem és azt X
 X az eddigi pontos lelkiismeretes- X
 X séggel fogom tovább vezetni X
 X Szíves pártfogást kér X
 X özv. Szöllősy Ferencné utóda X
 X Mayer Lajos. X
 X XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott

A székesfehérvári
Árpád-fürdő
 december 31-én,
 vasárnap reggel megnyílt.

Székesfehérvár városának és környékének egy teljesen modern, a legkényesebb igényeket is kielégítő, a legnagyobb eleganciával berendezett helyiség áll rendelkezésére.

GÖZFÜRDŐ:

Meleg, langyos és hideg medencékkel, villanyozó készülékkel, nagy zuhanykamrával, kényelmes pihenővel és fodrászteremmel.

A férfiak fürdési ideje:

A szerdai napot kivéve minden nap déli 1 óráig, csütörtökön és vasárnap déltől 2-6 óráig.

A nők fürdési ideje:

Szerdán egész nap, hétfőn és pénteken déltől 2-6 óráig.

Jegyek ára:

Egyes napokon . . . . . 1 K. 20 f.
 Szerdán és csütörtökön . . . . . 1 K. 20 f.
 Tűntetés és gyermekjegy . . . . . K. 10 f.

MEDENCEFÜRDŐ:

Porcellánmedence:

Egy személynek . . . . . 1 K. 20 f.

Kerámit medence:

Egy személynek . . . . . K. 30 f.

Sálon medence:

Három személynek . . . . . 2 K. 10 f.

Családi medence:

Öt személynek . . . . . 3 K. 10 f.

Lepedő . . . . . K. 20 f.

Törökös . . . . . K. 10 f.

Ha a medencefűrdőt a felelős meghatalmazottal több személy kívánja használni, személyenként 20 fill. pótlókat vándorló.

A kelles medencéknek minden medencére külön jegy vándorló.

Megnyitási idő:

Naponként reggel 6 órakor.

Bezárási idő:

Május hó 1-től augusztus hó 31-ig este 8 órakor. Szeptember hó 1-től április hó 30-ig este 7 órakor.

Déli 1 és 2 óra között az egész fürdő helyiség zárva van.

Az igazgatóság.

A hidegvízgyógyintézet, villanyos gyógyfürdőre és az uszodára vonatkozó tájékoztatást később tesszük közzé.